Nagy László

A föltámadás szomorúsága

Akik Ady Endrét az öröklétben sértegetik, a tőrdobálóknak ne legyen irgalom. Nem fönséges, nem szent merénylők, csak a tűrhetetlen nagyság ellen fenekedők. Labancnak is rosszak. Nem kapván mesteri áldást, beállnak a gyötretőkhöz. Iskolás mérlegeken hogyan is lehetne lemérni a nagy cethalat, akitől megőszült a tenger?

Mondják, ez alig művészet, inkább téboly, parázna nyihogás, vörös hahota. Akiknek ország nem fáj, azoknak: póz-magyarság, akiknek semmi se fáj, azoknak póz-emberség. Póz-e, ha embert is magához mérhetőt kíván? Különben beköltöznének hajába a férgek, petéznének isten-üstökébe. Mondják, ez a kín a lueszé. És oda nézzetek: sebeit viseli mandzsettagombnak! És persze garázda mutatványos. Ők: esztétikus szemfényvesztők, csak nyuszifarkot varázsolnak a hölgyek lázverte szelencéjébe – púderpamacsnak. Kérlekalássan, ez a poéta, ez egy hamisítatlan vidékfi. Igen, a rezgőnyárfát nem téveszti össze a diófával. Ez a cigány Ady Endre cifrálkodik! Uraim, Godolphin Arabian sallangosan is a telivér mének királya. Pedig vonszolt vala vizes-lajtot, és vala szomorú próbamén, ami jelenti, hogy csupán a csiklandozásra jogosult. Ám az ő lelke ezt nem tűrheté, pördítvén lovászokat félre, a kiváltságos ellenfelet megtépázva, vérben és tajtékban felküzdé magát fekete koronának a Szerelemben. És akkor megadaték neki a legfőbb rang, viselhette a legékesebb szerszámokat. Kár, hogy a művészetben a silányságot szaporítják, uraim.

Mondják, a Léda párizsi kalapja árnyékot vetett agyára, úgy utazott példákért a Romlás Virágaihoz. Mondják, utazott megkésve, mert a Baudelaire-versnek, mint az ökörvér színű mellénynek, divatja múlt. Simítsa meg rángó szánkat a mosoly. Uraim, a benső tartást lemásolni máig sem lehet. A költői vakmerőségnek nincs köze máig sem a divathoz. De bizony, hogy kiszemelik az ősök az utódokat. Rámutatott a gyémántos franciára a templomépítő Dante, rá az iszákos Edgar Poe is. Lát Ady Endre kék lángú ujjakat feléje nyúlni a hazai sötétből, idegen éjből. Láthat X. Y. Z. is, de utód nem lesz belőlük, mert hamis a káprázatuk: így épülnek templomok almáspitéből.

Mondják, villogtatva a magukét. Kérdik, mért nem hág egy fokkal magasabbra, a csillag-bánatú Apollinaire-hez. Tudjuk, ez a meglőtt szürrealista fej nemcsak a sebészi pólyától magasodik, akár egy havas. A

Magas-Tátrában tébolyog Ady Endre régen, vele a Föltámadás szomorúsága. Nézi szöghelyes tenyerét, belenéz a Csorba-tóba, mint később a csorba tükörbe, görbe tükrökbe, és nem ismer magára: Föltámadtam, jaj, föltámadtam!

A virágdobálókat szeressük-e? Hullt a virág, szakad a virág azóta is. Dobálják barbárok, igazi szeretők, sznobok. Lehajol néha a költő, megtisztel egy-két szálat, feltűzi lidérces kalapjába. Aki annyira kívánta a hódolatot, bolyongó szelleme csömört kap inkább. Lelkekbe néz, mint hajdan a Csorba-tóba, és nem ismer magára: Föltámadtam, jaj, föltámadtam!

A darabolókat, a koncolókat megvessük-e? Ezek a belsőséget marcangolók, idő múltával mindig mások, megjelennek szólván: Nekem az epéje a kedves, nekem a csiger-imádó gyomra, nekem istenes lelke, nekem az istentelen, nekem a fekete ménsége: mímelem, nekem vérszínű orátorsága: fölveszem. Költők, esztéták s egyebek, én a szentséges testet megtartom töretlenül.

Szóljon a végszó a kufárlelkeknek, az adóvevőknek. Már émelyítően becukrozva a nép, és alulról fölfelé is csúsznak a romlasztó csókok. Látok én csillagra akasztva egy elárvult ostort. Nekem Ady Endre ostora tetszik.